

František ROZUM

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Aktuální dokument

„Strategie 2030+“

2

Na počátku byla...

Vychází z **Delorova** pojetí **celoživotního vzdělávání** postaveného na 4 pilířích:

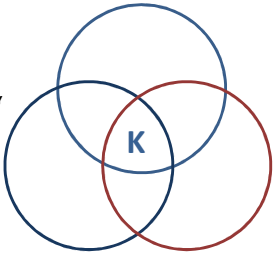
-
-
-
-

Klíčové kompetence

PŘEDŠKOLNÍ		ZÁKLADNÍ		STŘEDNÍ	
RVP PV	RVP ZV	RVP G	RVP OV	RVP G	RVP OV
k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální činnosti a občanské	k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální občanské pracovní digitální	k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální občanské podnikavosti	k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální občanské a kulturní	k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální občanské a kulturní	<ul style="list-style-type: none"> • povědomí k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám • matematické • kompetence využívat prostředky IKT a pracovat s informacemi • odborné kompetence

Klíčové kompetence

- jsou kvalitami žáka
- cílové stavy
- souhrn vědomostí, dovedností a postojů důležitých pro osobní rozvoj
- obsahově „všeobecné“

Ukázka z RVP

Žák se dovede učit, což znamená naučit se na základě získaných poznatků a dovedností novým věcem pomocí samostudia, za využití dostupné literatury, tutoriálů, odborných fór a konzultací. Přijímá zodpovědnost za své vzdělávání, je schopen si kriticky zhodnotit své silné a slabé stránky, je motivován a schopen rozvíjet svůj talent za pomoci neformálního vzdělávání a samostudia.

Na konci základního vzdělávání žák:

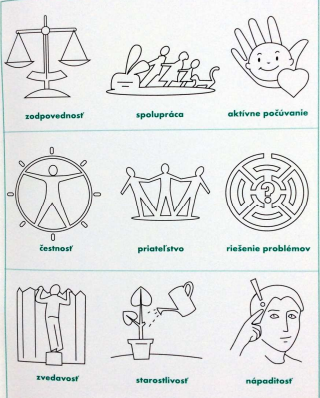
- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
- vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislosti, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, přírodní, společenské a kulturní jevy
- samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
- poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Životní dovednosti

Susan Kovaliková: Integrovaná tematická výuka, Spirála, Kroměříž, 1992

ŽIVOTNÍ DOVEDNOSTI

ČESTNOST: chovat se podle vědomí, co je správné a co je špatné
INICIATIVA: udělat něco, protože je třeba to udělat
PRUŽNOST: schopnost změnit plán, pokud je to potřebné
VYTRVALOST: pokračovat navzdory obtížím
ORGANIZOVÁNÍ: plánovat, sestavit a provádět věci uspořádaným způsobem, držet věci v pořádku, připravené k použití
SMYSL PRO HUMOR: smát se a být hravý, aniž by se to dotklo někoho jiného
USILÍ: snažit se, jak to nejvíc jde
ZDRAVÝ ROZUM: užívat dobrý úsudek
ŘEŠENÍ PROBLÉMU: hledat řešení obtížných situací i každodenních problémů
ODPOVĚDNOST: reagovat, když je to vhodné; být odpovědný za své činy
TRPĚLIVOST: čekat klidně na někoho nebo na něco
PŘÁTELSTVÍ: dělat si přátele a udržovat si je vzájemnou důvěrou a péčí
ZVIDAVOST: touha dozvědět se nebo vědět o světě kolem sebe
SPOLUPRÁCE: pracovat společně směrem ke společnému cíli nebo společné úloze
STAROSTLIVOST: cítit zájem o druhé

První zamyšlení ve skupině aneb O hledání souvislostí

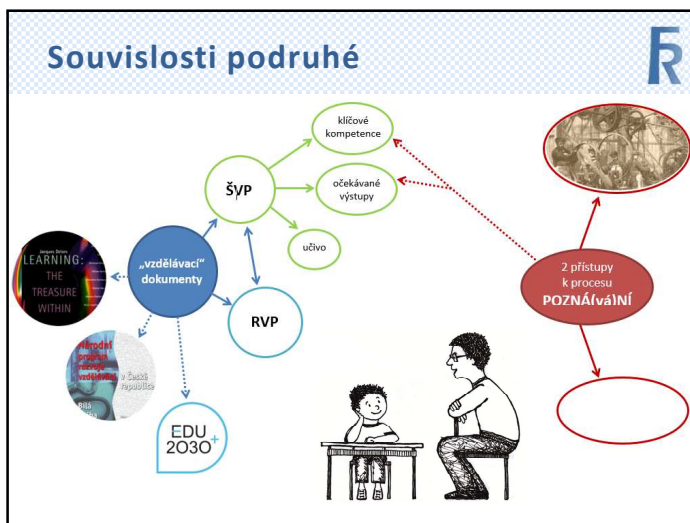

UČIT SE BÝT	UČIT SE BÝT S DRUHÝMI	UČIT SE JEDNAT	UČIT SE POZNAVAT
----------------	--------------------------	-------------------	---------------------

↕

ZÁKLADNÍ RVP ZV
k učení k řešení problémů komunikativní sociální a personální občanské pracovní digitální

2 přístupy k poznávání

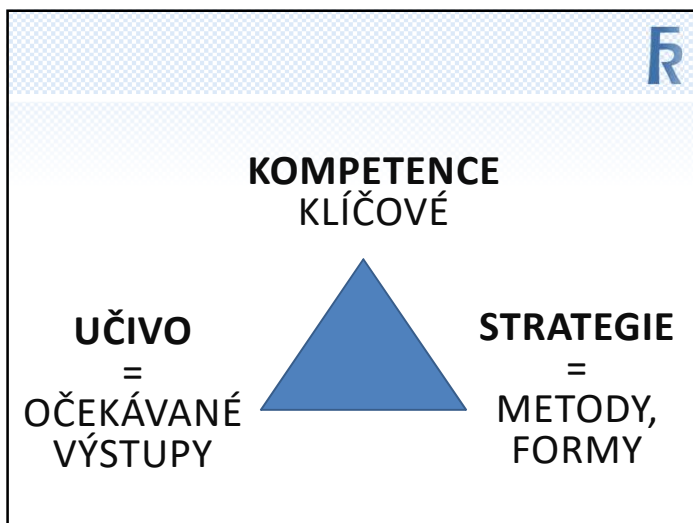
TRANSMISIVNÍ ŠKOLA X KONSTRUKTIVNÍ ŠKOLA

DVĚ STRANY JEDNÉ MINCE

Klíčové kompetence	Vzdělávací strategie
Kvalitami žáka	Kvalitami učitele
Co musím vidět, že žák dělá , abych mohl konstatovat, že dosáhl určité úrovně KK?	Co musím udělat jako učitel , aby žák směřoval k rozvoji KK?

↓
volba metod a forem

R

JAK NA TY KOMPETENCE? Rozklíčit...

KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ

- ❖ naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, **účinně se zapojuje do diskuse**, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje

1. stupeň	6. – 7. třída	8. – 9. třída	STRATEGIE
			←

R

Jeden „příklad“ za všechny...

Třetí třída, hodina cizího jazyka:

Na příště se naučte slovíčka ze třetí lekce

Na konci základního vzdělávání žák:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení

R

Jak na to? / v obecné rovině

- ❖ **SYSTEMATICKY**
- ❖ **DŮSLEDNĚ**
- ❖ **PŘEDEVŠÍM NEUČIT O KOMPETENCÍCH**

Klíčové kompetence v RVP ZV

3 úrovně:

- ❖ samostatná kapitola
- ❖ Cílové zaměření vzdělávací oblasti
= konkretizace KK v rámci předmětu
- ❖ Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

KK jako samostatná kapitola

Kompetence občanské

Na konci základního vzdělávání žák:

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
- chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

KK ve vzdělávací oblasti

5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

- Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:
- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společností, utváření a uplatňování vědomí příslušnosti k evropské kultuře
 - odhalování kořenů společenských jevů, dějů a změn, promyšlení jejich souvislosti a vzájemné podmíněnosti v reálném a historickém čase
 - hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropské a celosvětovém měřítku
 - utváření pozitivního hodnotového systému opřeneho o historickou zkušenost
 - rozlišování mytů a skutečností, rozpoznávání projevů a příčin subjektivního výběru a hodnocení faktů i ke znázornění objektivní posouzení společenských jevů současnosti i minulosti
 - vyvažování sebezpečnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru
 - rozvíjení orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů vztahů mezi každodenním životem, k poznávání a poznávání každodenních situací a událostí ve vzájemných vztazích a širších souvislostech včetně souvislosti mezinárodních a globálních
 - účt k vlastním národům i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (různostem) lidí, skupin i různých společností
 - uplatňování aktivního přístupu k ochraně zdraví, života, majetku při běžných, rizikových i mimořádných událostech i poznávání otázek obrany státu
 - získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti
 - utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebezpoznavání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
 - orientaci v problematice peace a ce a k odpovědnému spravování osobního (rodinného) rozvoje s ohledem na měnící se životní situace
 - utváření pozitivních vztahů k opáčenému pohledu v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznavání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předjudiců v nazírání na roli žen ve společnosti
 - rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického zřízení; ke zryhování obhajobou více myšlenkové manipulaci
 - uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajobě vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv

KK v průřezových tématech

6.2 VÝCHOVA DEMOKRATICKÉHO OBČANA

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- vede k aktivním postojům v obhajobě a dodržování lidských práv a svobod
- vede k pochopení významu řádu, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- umožňuje participovat na rozhodnutích celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků
- rozvíjí a podporuje komunikativní, formulační, argumentační, dialogické a prezentační schopnosti a dovednosti
- prohlubuje empatii, schopnost aktivního naslouchání a spravedlivého posuzování
- vede k uvážování o problémech v širších souvislostech a ke kritickému myšlení

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě
- vychovává k účt k zákonu
- rozvíjí disciplinovanost a sebekritiku
- učí sebeúctě a sebedůvěře, samostatnosti a angažovanosti
- přispívá k utváření hodnot, jako je spravedlnost, svoboda, solidarita, tolerance a odpovědnost
- rozvíjí a podporuje schopnost zaujetí vlastního stanoviska v pluralitě názorů
- motivuje k ohleduplnosti a ochotě pomáhat zejména slabším

DŮKAZ O UČENÍ / „Kříž“

PROČ?	CO?
KDO?	JAK?

Příklad z praxe

Výchova k občanství

VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi

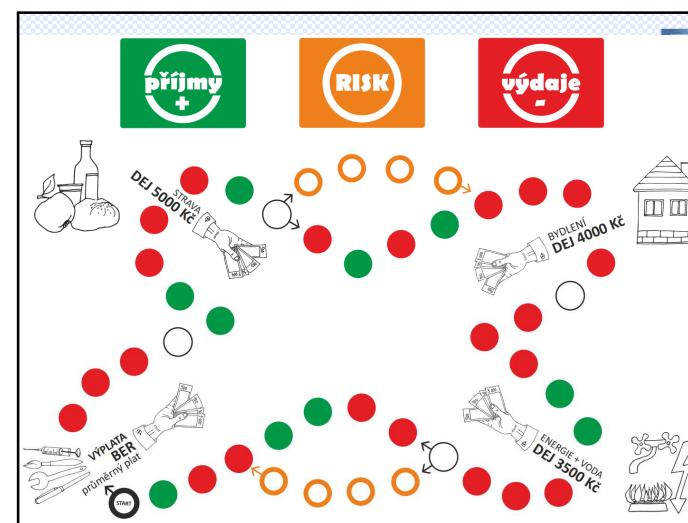
22

Evokace / V-CH-D (individuální)

HOSPODAŘENÍ DOMÁCNOSTI		
VÍM	CHCI VĚDĚT	DOZVĚDĚL/a JSEM SE

23

Dávej x ber

Pravidla hry

- Uurčíme si bankéře, jedině ten bude dohlížet na rozdělování peněz.
- Všichni začínáme na poli **START**; začíná ten, komu při „rozhozu“ padne nejvyšší číslo, pak se pokračuje ve směru hodinových ručiček. Pro projití startem každý hráč získá **VÝPLATU**.
- Postupujeme tolik polí, kolik nám padne na kostce (při 6 se neháze znovu)
- Jakmile mijíme pole „**DEJ**“, bez odkladu platíme bankéři danou částku.
- Při vstupu na:
 - červené pole** = **VÝDAJ** – sejmeme kartičku výdaje a řídíme se jejími pokyny
 - zelené pole** = **PŘÍJEM** – sejmeme kartičku příjmy a řídíme se jejími pokyny
- Můžeme se rozhodnout **cestu zkrátit po oranžové**: pokud vstoupíme na **oranžové pole**, sejmeme kartičku risk a řídíme se jejími pokyny (*pozor, jde zde o vysoké částky jak příjmové, tak výdajové, záleží na štěstí*).
- 1 kolo = hospodaření za 1 měsíc**, dopředu je třeba stanovit, kolik kol budete hru hrát; doporučujeme 2 kola.
Hra se snaží simulovat hospodaření samostatně žijící osoby.
- Vítězí hráč s nejvyšším kontem**.
- Pokud hráč nemá žádné peníze, může si **půjčit od spoluhráčů** / podmínky půjčky si domlouvají mezi sebou, možné jsou i úroky.
- Poslední možností je **půjčka z banky** v maximální výši měsíčního platu, avšak s 5 % úrokem, peníze musí vrátit během následujícího kola. V případě, že se mu to nepodaří, vyhláší **osobní bankrot** a stává se pozorovatelem hry.

25

PŘÍJMY		VÝDAJE	
z čeho?	kolik?	za co?	kolik?

Stav penězinky?

Jak jsem si hru užil? Označte hra reálně hospodaření jednotlivce ve své domácnosti (v čem ano / připadne čim ne)

26

REFLEXE 1 / důkaz o učení

Popis situace:

Klára se vyučila před dvěma lety cukrářkou a získala místo v přípravně lahůdek za čistou měsíční mzdu 10 853 korun. Bydlí u rodičů, kde má svůj vlastní pokoj. Domluvila se s nimi, že bude přispívat částkou 1 000 korun na provoz domácnosti. Mohla si tedy platit měsíční paušál na mobilní telefon za 450 korun, měsíční permanentku na cvičení v hodnotě 500 korun, obědy v zaměstnání v částce 1 000 korun za měsíc. Klára je nadšená cyklistka a pravidelně, jednou za čtrnáct dní vyjíždí do vikendu s přáteli na cyklistické výlety po zajímavých místech Čech. Přejezdí vlakem, ubytování a strava ji vycházejí přibližně na 1 000 korun za jeden víkend. Ráda navštěvuje kulturní akce – hudební koncerty, filmová představení – nebo si jde posedět s kamarádkami. Tyto akce jí vycházejí asi na 1 000 korun měsíčně. Občas si koupí nějaké nové oblečení, kosmetiku a podobně. Většinou se vejde do částky 1 000 korun za měsíc. Zatím je spokojená, protože s výplatou vychází a něco i ušetří. Klárina babička, která se odstěhovala k příteli, jí navrhla, aby šla bydlet do jejího třípokojového bytu, který má v osobním vlastnictví a který je ve středu města, a zkusila si hospodařit sama. Veškeré stávající platby za byt by ovšem platila Klára. Babička platí složenkou měsíčně zálohu na vodu, teplo a fond oprav 3 100 korun, SIPO 1 600 korun, v němž je zahrnuta platba za elektřinu, poplatek za televizi a rádio.

27

REFLEXE 1 / důkaz o učení

Povinné úkoly	Volitelné úkoly (vyřešte alespoň 2)
<ol style="list-style-type: none"> Sestav dva Klářiny rozpočty – jeden pro situaci, kdy bydlí u rodičů, druhý pro situaci, kdy bydlí u babičky. Jaké položky musí Klára doplnit do rozpočtu pro situaci, kdy by nebydlela u rodičů? Budou to položky pravidelné, nebo jednorázové? Na kterých položkách může Klára ušetřit, aby mohla přijmout babiččin návrh na samostatné bydlení? Proč nedostává zaměstnanec od zaměstnavatele celou vydělanou částku? Co všechno je z rozdílu mezi hrubou a čistou mzdou hrazeno? 	<ol style="list-style-type: none"> Co všechno musí Klára zvážít, než přijme babiččinu nabídku? Pokud zůstane Klára bydlet s rodiči, jak by mohla naložit s uspořenémi penězi? Jakým způsobem by mohla Klára zvýšit svůj příjem? Jaké plynou pro Kláru výhody, popřípadě nevýhody z přijetí babiččiny nabídky?

28

REFLEXE 2 / V-CH-D R

Návrat k aktivitě V-CH-D

- korekce „V“
- mapování nasycenosti „CH“
- sdílení „D“

29

Klíčové kompetence potřetí 3

Pracujte s kapitolou Klíčové kompetence v RVP ZV a rozhodněte, **které KK byly cíleně rozvíjeny v představené sadě lekcí** obsahově věnovaným rozpočtu domácnosti.

K dané kompetenci uveďte vždy konkrétní příklad

30

Ukázka **SEBEHODNOCENÍ** pomocí kritérií R

SEBEHODNOCENÍ ŽÁKA/ŽÁKYNĚ v předmětu **OBČANSKÁ VÝCHOVA** Jméno a příjmení: 2. pololetí školního roku 2019 / 2020

Aktivita	Výchovná kompetence										Příně/úspěchy	Vlastní poznámky												
	Aktivní účast v hodině		Měsady, řetězy		Rozlišování úrovně		Respekt k druhým		Nadšoubání				Tajře		Pomůcky									
	W	K	O	W	K	O	W	K	O	W	K	O	W	K	O	W	K	O	W	K	O	W	K	O
Datum																								
J. pop.																								

Odhodnocení	
Jazyk
Čtenářská
Věd.
Komunikační
Tělesně-výchovná